

Anul 3 No. 111

25 Februarie 1923

REVISTA „Națională Română”

DIRECTOR, GRIGORE TOMIDA

Redacția și Administrația
Strada Colonei Roznovanu No. 29
— PIATRA-N. —

Abonamentele se fac anuale
Costul abonamentului anual e de
— Lei 39 —

Redacția și Administrația Revistei sub
conducerea unui comitet

Deviza noastră :

Iubiți patria, neamul, limba și portul național Român.

Lupta pentru ideal, dreptate și adevăr

SUMARUL REVISTEI:

- 1). *Mihail Kogălniceanu de* . . . . . Gr. Tomida
- 2). *Există moralitate fără Religie? de* Pr. Th. Panaitescu
- 3). *Ideal de* . . . . . Gh. G.
- 4). *Din codul manierilor elegante de* . . . . . Gr. Tomida
- 5). *Vaccinarea contra holerei de.* . . . . . Dr. Costin

Cererile de abonament se fac pe adresa :
Revistei „Naționale Române”
Strada Colonei Roznovanu No. 29 Piatra-N.

TIPOGRAFIA LEOPOLD STEINBERG, PIATRA-N.

REVISTA

„Națională Română”

DIRECTOR, GRIGORE TOMIDA

Redacția și Administrația
Strada Colonel Roznovanu No. 29
— PIATRA-N. —

Abonamentele se fac anuale
Costul abonamentului anual e de
— Lei 39 —

Redacția și Administrația Revistei sub
conducerea unui comitet

Deviza noastră :

*Iubiți patria, neamul, limba și portul național Român.
Lupta pentru ideal, dreptate și adevăr*

SUMARUL REVISTEI:

1). <i>Mihail Kogălniceanu de</i>	Gr. Tomida
2). <i>Există moralitate fără Religie? de</i>	Pr. Th. Panaitescu
3). <i>Ideal de</i>	Gh. G.
4). <i>Din codul manierilor elegante de</i>	Gr. Tomida
5). <i>Vaccinarea contra holerei de</i>	Dr. Costin

Cererile de abonament se fac pe adresa :
Revistei „Naționale Române”
Strada Colonel Roznovanu No. 29 Piatra-N.

MIHAIL KOGALNICEANU

Intr'o vreme când simțirea românească zăcea adormită de asuprire în cele mai ascunse cute ale sufletului neamului nostru, glasul curat și cald, avântul înălțător, părerile sincere și îndrăznețe ale unui tânăr, care mai târziu au fost merit să fie cel mai mare borbac de Stat și patriot al nostru, cutează să cheme la deșteptare conștiința românească. Acest tânăr era Mihail Kogălniceanu.

Sprrijinit pe solidele învățături ce le a făcut în occident. indemnat de pornirea vigelioasă a sângelui său tânăr, Mihail Kogălniceanu cere și obține învoirea să țină un curs liber la Academia Mihaileană,

Firește că acela care-i dăduse dreptul nu crezuse că'n tânărul ocrotit de până acuma, avea să vadă peste puțin pe potrivnicul merit să-i tulbure liniștea care-i priise atât de bine. Dar iată că la 24 Noembrie 1843, tânărul care se sue pe catedră, din a căreia înălțime, pentru întâiași dată, avea să răsune cuvinte de falnică aducere aminte și de îmbărbătare, uimește pe ascultătorii numeroși, înflăcărează pe unii, dar în aceeași vreme înspăimântă pe alții. Intr'o formă strălucitoare, într'o limbă limpidă și curgătoare, apostolul desvelește trecutul nostru istoric, amintește despre vajnicele lupte, pe care dănsul le pune mai presus decât cele neuitate bătălii ale omenirii, căci prin ele ni se pastrase țara, îndeamnă pe tineret să răscolească cronicile bătrâne și reinvie chipul vaju cului Voevod Mihai, care într'o clipă, poate întregi Dacia veche, numindu se Domn al ei.

In redeșteptarea noastră culturală în trezirea noastră la

viață, discursul lui Mihail Kogălniceanu însemnă întâiul pas și arată lămurit, sufletul și ideile omului de mai târziu, ideile marelui orator, cel mai strălucit ce l'am avut până acum.

Dar stăpânirea se înspăimântă și peste puțin rădică dreptul lui Kogălniceanu să-și mai ție cursul la Academie. Mihail Kogălniceanu publică mai întâi, o broșură deosebită „Cuvântul“, apoi în „Propășirea“ adăugând o notă în care arată că și întrerupte prelecțiile, iar printre rânduri, dădea să se înțeleagă amărăciunea și mustrarea către cei vinovați.

Aceasta aduse oprirea „Propășirii“ iar pe urmașii Kogălniceanu mai are multe de suferit: tocmai se împlinea anul [Noembrie 1844] dela deschiderea cursului de istorie la Academie, când fu trimis în surghiun la mănăstire, ca și alți tineri ce închegau atuncea, prin puterile lor, stânca pe care mai târziu avea să se așeze temelia României de astăzi.

În bogata bibliografie care înnumără scrierile lui Mihail Kogălniceanu, și'n atară de titlurile revistelor și ale calendarilor cărora însuși le-a fost editorul, abia o singură dată găsim arată o lucrare curat literară, tipărită și împărțită, suptăiscălitura sa, publicului cetitor. Acea lucrare e: „Iluzii pereute, un întâi amor—de M. Kogălniceanu. Iași. La căutarea foii satești 1841“. Broșura are 83 pagini, și'n bibliografia Iarcu, e arată și ediția II.—în Iași 1847. Pricina răvășirii bucășilor literale stă poate în puțina însemnătate ce dânsul dădea acestor scrieri de tinerețe, dar mai mult decât atâta, faptului că tinereța lui Kogălniceanu a fost scurtă, și că viața i-a fost repede luată de șivoiul vajnicilor lupte a cărora erou a și a fost.

În viața lui, ca sclipirea săbiei care se înălță și lovește pentru apărarea steagului, Scrierile lui a fost așternute între un zimbet și-o scăpărare a privirii, dar tocmai acea pătrundere adâncă, acea îndrăzneală care caracterizează scrierile tinereții lui, nu l'a părăsit întreaga lui viață, — inima i-a rămas mereu avântată, și caldă, ca atunci când, la 18 ani, își îmbrăca portul de iuncăr, ce este atât de bine firii și frumuseții lui.

Cercetător, ironic și cu acea îndemănare a condeiului, care pe vremea lui avea Costache Negruzzi și într'o privință Vasile Alexandri, o mai aveau. Mihail Kogălniceanu ne lasă cele mai adevărate, mai mișcătoare, și mai colorate tablouri

ale societății de pe vremea lui, și'n deosebi ale obiceiurilor leșenilor, pe care nu li cruță de loc. Chiar atunci când ne povestește despre el, cum face în iluzii pierdute, întâiul lui amor, întâmplarea cade pe al doilea plan, ca se vedem perindându-se sub ochii noștri, lașii de atunci, cu schimonositurile și metehnele locuitorilor și puternicilor lui. Kogălniceanu nu ertă pe nimeni, nici chiar pe el, și prin aceasta dragoste de adevăr, cât și prin forma atât de atrăgătoare prin care ni-l dă, scrierile lui capătă un deosebit interes.

De pe atunci chiar răsar sub pana lui cele dintâi păreri, care prind puternicele rădăcini de mai târziu, preschimbandu-se în fapte mari și neperitoare. Citiți numai cele câteva rânduri din fiziologia provincialului pe care dânsul le hărăzește țărănimei, ca să simțiți ce ferbea de pe atunci încă în sufletul său. Cu câtă milă și sfințenie vorbește dânsul despre „muncitorii pământului“ și cât dispreț arată față de „leneșii și trândavii orașelor“.

Viața lui întreagă împotriva acestor leneși trândăvi a luptat, spre folosul acelor ale căror obiceiuri le descrie atât de frumos, și pe socoteala carora zice că și-ar «înpuna ca o nelegiuire» cea mai mică glumă ce-ar face-o.

E o datorie pentru o bibliotecă Românească să deie scrierile lui Mihail Kogălniceanu.

Grigore Tomida

EXISTĂ MORALITATE FARA RELIGIE ?

Chestiunea dacă poate exista moralitate fără a fi nevoie și de religione, adică dacă omul poate fi moral și fără ajutorul religiei, fiind acum mai ales în aceste timpuri de criză morală d'actualitate, adică indiferentismul religios ce se observă în toate straturile societății, și susținerea de către unii filosofi materialişti și naturalişti, că omul poate fi moral și fără religione, pentru a se arăta calea greșită a unor asemenea specimene, mă voi încerca ca, cât de puțin să arăt că, ceia ce susțin unii ca aceştia nu se poate și deci, între moralitate și religione există o

strânsă legătură că una se condiționează și se bazează pe cealaltă și aceeași legătură ca este între corp și spirit, trebuie să fie și este între moralitate și religie. Pentru a veni la subiect este bine ca să vedem mai întâi, cum se prezintă astăzi lucrurile acolo unde moralitatea este desbrăcată de haina religiei, adică să vedem și să ne convingem de starea societății de astăzi care este lipsită și de moralitate și de religie și să fim sinceri în arătarea adevărului adevărat, căci ce observăm noi acum? decât o stare din ce în ce mai rea în punct de vedere moral religios, și să mă explic. „Dacă prin orașele mari pe la vitrine ce observăm expuse publicului? tablouri murdare imorale, scrieri imorale răspândite la orice pas și aproape în fiecare mână și casă unde se știe a se ceta puțin, cetindu-se lucrări de suflet otrăvitoare de tineretul de azi, care formază societatea de mâine, apoi prin teatre, cinematografe vedem expunându-se piese care numai morale nu sunt și copiii mai ales a familiilor de clase înalte care frecventează mai des asemenea localuri și în timpul nopții, oare acestea sunt mijloace de întoșie spre formarea caracterelor morale ori se deschide calea de timpuriu unor asemenea odrasle spre imoralitate și atunci mai poate fi vorba de religiozitate la unii ca aceștia care de mici au fost dacă nu îndemnați dar cel puțin încurajați și lăsați în voia lor a face ceea ce vor, iar nu aceia ce trebuie?”

Apoi să trecem mai departe. Ce sunt cazurile de alcoolism, de desfrânări, ce este numărul cel mare de crime, de sinucideri de *criminalii minori*, ce sunt faptele frauduloase care jeluiesc pe sute de oameni de economiile lor strânse, ce sunt cazurile multiple de divorțuri, ce sunt lăcomiile nesațioase de averi, și care pe unii îi împing strângerea averilor până în a comite și crime, ce sunt toate acestea care viciază aerul de această totală corupțiune, oare conștiința Morală a popoarelor mai este ea curată, candidă în ce privește moralitatea? Ba se citesc prin ziare străine că la Berlin și nu după puțin timp vom vedea și pe la noi, că o societate de doamni și doamne întreprind jocuri gimnas-

tice în costumul lui Adam și în așa zisele „*serale de frumusețe*“ artistele și artiștii apar pe scenă goi? Pericolul este deci foarte mare, că majoritatea celor ce compun societatea fiind aproape toată molipsită și pornită spre plăceri și satisfacerea oricărei dorinți fie ea bună sau rea, ușor se întinde și se strecoară de prin orașele mari în provincii și de aci pe la sate ca orice modă ce se importă și la noi și pe care noi din păcate o imităm fără a ne da seama, dacă ne face cinste ori nu, dacă cutare sau cutare modă este pentru toți de vre-un folos, sau dacă nu cumva noi prin asemenea proceduri și imități de ori-ce maimuțarie străină, nu ne facem ridicoli și în special din punct de vedere material, nu sărăcim prin introducerea unor asemenea mode?

Deci noi trebuie să ne întrebăm, *cum putem distruge și gonii plaga imoralității și indiferentismului religios, care se întinde ca o epidemie, atacând sufletele micilor elemente nevino-vate, care odată cu pășirea de la etatea copilăriei, încep a se molipsi încet, încet. S'a zis ae unii că înmulțindu-se școalele, adică punând bază pe instrucție mai mult, s'ar putea ajunge la unul din mijloace de purificare morală. Dar se știe că educația numai a creerului, creiază diavoli vicieni și oare, noi nu vedem că, dacă acum o sută de ani de pildă aveam mai puține școale oare numărul crimelor și al fără de legilor era mai mare?* Nu! Nu erau școale multe, dar nici atâta imoralitate dar atunci cum ne explicăm, că noi susținem și cu drept cuvânt, ea să se înmulțească localurile de lumină, școlile, dar iarăși vedem că nici faptele rele nu se micșorează, și atunci ne întrebăm, *ce este dar aceasta, și răspundem că numai creerul—muntea, luminată cu înmulțirea cunoștințelor și fără mișcarea inimii, care se dobândește prin moralitate, prin religiozitate, nu ne putem aștepta la o îndreptare morală.*

Deci se cere ca *muntea cu inima* și conștiința fiecărui individ să fie așa fel educată ca singur individul văzând lucruri imorale să se scandalizeze singur, și el singur să fugă de asemenea fapte, și opinia publică ar trebui să înfioreze ori ce des-

trăbălare, iar societatea oamenilor morali să isgonească pe cei ce nu voesc a se îndrepta. S'au încercat mai ales în Pratoa ea prin școli să se separe studiul moralei, fără religie și rezultatul a fost destul de rău, lupte dese între biserică (religie) și stat (morală) ba și la noi se pare că mergem spre laicizare totală, că de unde studiul religiunii era mai des în școlile primare și secundare, acum se caută ca să se predea numai de formă, câteva ore de religie în școlile primare și acele făcute cam pe fugă, ca să-mi fie ertat, am văzut pe la unele școli sătești cum se preda religia și ceia ce preda era în contradicere cu moralitatea învățătorului, iar prin gimnazii ce vedem, de cât 5 ore de religie pe săptămână, care e o nimica toată; *la școli de fete profesionale 2 ore pe săptămână, câte o oră pentru clasa I și II, iar de la a III nu se mai predă, la alte școli de loc, că de ce? nu ajunge elevelor de azi și gospodinelor de mâine cum să lucreze? ce să mai cunoască ele și religie? Cum? nu ajunge a ști a se îmbrăca și a schimba moda, ce să știe eleva și să se închine, să se roage? Iată dar programul de astăzi de prin asemenea școli de fete și gimnazii, încărcat cu alte multe materii care nu doară că nu le-ar fi de folos în viață, dar de ce se caută a se lăsa educația sufletului, morala religioasă pe o altă treaptă, această trebuie cercetată cauza ca să se poată remedia efectul, căci lucrul este constat că fără religie *idealul moralității* plutește în văzduh.*

Mulți s'au întrebat ce se înțelege prin moralitate și fiecare din moralisti, filosofi vechi, au dat răspunsuri diferite, așa unii au zis că moralitatea este tot una cu perfecțiunea, adică omul perfect este și moral; altul, că omul care trăiește după îndemnul inimii este moral; alții au zis „când omul îndeplinește datoriile către stat sau binele comun, sau când folosește omenirii, atunci poate fi cineva moral, sau după alții moralitate este atunci când omul sau omenirea se dezvoltă după firea ei spirituală în genere; cum se întâmplă în marile ei forme ale religiei, științei, artei, societății și a statului. Alți găsesc moralitatea în inteligență, alții în frumusețe, tot ce e urât e și imoral zic ei, binele e

frumos, binele place la toți; alții zic că moralitatea stă în fericire, cu diferitele ei manifestațiuni. Așa *Thomasius* zice că fericirea constă în liniștea sufletească și trebuie să ne stăpânim patimile, care deranjează pacea sufletului. Alții au mers mai departe zicând că omul aunci este moral când el urmează *inclinațiunilor sale firești, sau ale firei sale*, așa de pildă un tâlhar e liber după el să-și desvolte aplicarea lui înăscută spre furt și după ei nu este ceva imoral sau rău, când el fiind de la natura lui cu aplicațiuni spre furt, de ce să nu se *desvolte pentru aceasta*? Tot așa și cu un criminal, dacă de mic zic ei, are aplicație spre aceasta, acest lucru e moral pentru el și imoral pentru altul. Deci dacă un tânăr oare care ar ceti asemenea manuale de morală, ce moralitate să se opereze în sufletul său? Deci când vedem că morală este deosebită de religie și este pusă pe temelii nisipoasă a părerilor omenești, se scufundă în prăpastie. Deci moral este nu ceea ce fiecare minte omenească inventează sau crede, ci ceea ce corespunde dorinței dumnezeiești, adică aceasta se găsește în cuvintele *Mântuitorului nostru* când zice «*Eu sunt sfânt și voi deci fiți sfinți*». Chiar dacă s'ar încerca ca să se probeze o moralitate fără religie, nu se poate aceasta, întru cât se știe că fără religie ne lipsește o armă puternică în lupta cu ispitele morale. Cine nu știe că omul vesnic este pus într'o luptă cu plăcerile sensuale și de care el deși dorindu-le, se lipsește de multe ori și lupta, pentru ca să se hotărască el în contra dorințelor lui, nu este mică și dacă omul nu ar avea o bază religioasă morală, oare ar putea el lupta cu succes în contra dorințelor lui? Cum putea el rezista tuturor tentațiunilor numai pentru că se stimează el singur pe sine și deci se știește a intra în murdăria imorală?

Poate la început se va arăta tare, nu se va ispiti ușor față cu poftele necurate, dar mult nu va putea rezista dacă nu va avea bază morală religioasă și pare că acel luptător *desbrăcat de puterea moralității și a religiozității*, va striga: «*virtute, ia-ți cununa ta, dar pe mine lasă-mă să păcătuiesc*» sau, conștiința omului

atunci va fi ea așa de puternică ca să nu-l lase să păcătuiască? dar de câte ori nu se vede la unii oameni conștiința adormită și înșelată cu ușurință și de câte ori omul nu vrea să asculte de glasul conștiinței sale, care deși îi spune conștiința sa că fapta cutare e rea și el nu o ascultă și o săvârșește acea faptă, ba unii moralisti moderni zic, că numai oamenii bolnavi, mai pot asculta de conștiință. *Sau, frica de urmările rele ne va da putere a învinge ispitele?* În unele și puține cazuri da; dar nici în cele mai multe cazuri, nu ne gândim la urmări deci, *morală fără religie nu are veșnicie* și nu are nici o armă puternică la îndemână în lupta cu ispitele mai serioase. Pațini vor fi din tineri care știu să-și păstreze curătenia moravurilor. Și apoi moralitatea nu este numai a ști de a ocoli păcatele în săvârșirea lor. *Există și pe morală în adăncul sufletului.* Nu acțiunea este hotărâtoare, ci gândul din care s'a născut ea.

Dacă sufletul nu respinge eu oroare deșteptarea pasiunilor, ci le lasă în voia lor, atunci acel suflet s'a murdărit moralicește. Sufletul care este plin de invidie, ură, s'a murdărit moralicește chiar atunci când nu găsește ocazia să-și prefacă gândurile urâte în vorbe sau fapte. *Mulți însă înțeleg prin moralitate, numai cinstea aparentă, îndeplinirea datorii sale către profesiunea sa, dar în cazul acesta o astfel de moralitate se poate obține, zic unii, și fără religie.* Dar oare *aceasta ar fi moralitate* în sensul strict al cuvântului? *Omul singur se știe că nu se poate mântui, adică fără ajutorul harului divin păcătuiește și greșește din ce în ce.* Sunt unii oameni care în ce privește convingerile lor religioase sunt slabite de tot, și ceia ce îi mai fac de săvârșesc unele fapte bune sunt că *conștiința* la unii ca aceștia a rămas dreaptă ca un stâlp singuratic în mijlocul unor ruini, dar aceștia sunt o minune a lui Dumnezeu, al cărui nume ei se firesc a'î pomeni măcar. Dacă există cineva pe pământ care trebuie să fie recunoscători, atunci ei sunt aceștia, care deși vor să renege pe Dumnezeu, au primit de la el un simțământ pentru tot ce este nobil și un desgust pentru tot ce este desprețuitor, dar aceasta ar fi o excepție

și nu un lucru general pentru toți, ca și cum un strat de zăpadă se depune peste crăpăturile unor ghețari și așa fel că o astfel de punte ar putea ține pe un călător dar nu pe mai mulți, care vor cădea în adâncime. Deci numai religia poate să creeze o adevărată moralitate.

A facerca de a întemeia o morală fără religioane zice (Tolstoi) este tot una cu *cea ce fac unii cepii care caută să răsădească o plantă care le place și aruncă rădăcina care li se pare lor ne-folositoare, și bagă în pământ planta fără rădăcină. Chiar fillosoful Schopenhauer se vede nevoit a mărturisi, că moralei nu se poate pune o bază mai bună de cât cea teologică. Căci poate fi așa nebun zice el, ca să se împotrivescă voinței lui Dumnezeu, cel atot știutor și atot puternic ?*

Dacă din cele arătate aci pe scurt reese că nu se poate separa moralitatea de religie, *atunci urmează de la sine că trebuie să fie religia ca baza moralității.*

Omul nu poate fi moral fără a fi și religios și noi nu putem fi astfel de cât numai urmând preceptelor divine date de D-l nostru Isus Christos. Creștinismul a purificat moravurile păgânești. Când lumea veche era amenințată să cadă în imoralitate și pornise pe panta cea rea de desfrânare, atunci apăru Isus Christos, și dădu el exemplu unei vieți de o castitate morală superioară și el întemeie o împărăție ai cărei membrii trebuia să urmeze exemplul moral trăit de dânsul.

Creștinismul a reînviat membrele cele mai stricate ale omenirei, simpla dare de seamă a celor 3½ ani de activitate a D-lui a întrecut și contribuit mai mult la reînvierea și înobilirea omenirei de cât toate cercetările filosofilor și toate îndemnurile moralistilor. *Influența sa a fost isvorul din care a curs tot ce este mai bun și mai curat în viața omenească și acest isvor nu a secat și nu va seca în veci și pentru poporul nostru ca să se reînviască moralicește, nu există de cât un singur mijloc: „Reînvierea lui Isus Christos“ care este după cuvântul său, adevărul, calea și viața, adică urmând calea morală dată de dânsul, putea fi cu drept cuvânt adevărați oameni morali sau perfecți cum cere el, prin cuvintele: „fiți perfecți, cum și Tatăl nostru din Ceruri, perfect este“. Deci acei care au crezut că poate omul fi moral și fără a avea*

trebuință de religie, din cele ce am arătat până acum am văzut că nu se poate, de oarece omul nu are atâta putere morală ca să poată ușor eși învingător din lupta dintre materie și spirit. *Istoria bisericească ne spune că dacă a existat un om plin de o profundă seriositate în tendințele sale morale, atunci acela a fost tânărul fariseu Saul*; în capitolul VII al Epist. sale către Romani se vede priveslita emoționantă a luptelor sale sufletești.

Toată puterea voinței sale și-a pus-o numai în atingerea idealului moral care și-l propusese, și greu l-ar fi înțrecut cine-va pe neobositul luptător în potriua păgânismului Greco-Roman. Dar truda lui era zadarnică. «Voința o am, se plângea el, dar nu pot găsi puterea de a săvârși binele» și ast-fel de mărturisiri despre slăbiciunea voinței sunt făcute tocmai de bărbații care au dus lupta grea cu multă seriozitate împotriva eului propriu, cu dorințele și poftile lor; cum au fost între alții Luter și Augustin. Ap. Pavel își sfârșește dureroasele plângeri cu întrebarea: «cine mă va scăpa de corpul acestei morți? și tot el răspunde; mulțumesc lui D-zeu prin Isus Christos Domnul nostru. În Comunitatea lui Christos deci și-a găsit el liniștea și puterea să-și stăpânească discordia lui internă și să dobândească pacea cu D-zeu. Să dea domnul ca și în timpul nostru de criză morală se se găsească cât mai mulți bărbați care să aibă puterea să deștepte conștiințele și să le ducă pe calea arătată de Isus Christos, aducătorul libertății morale».

Preot Panaitescu

Licențiat în teologie

IDEAL...

Din cutele adânci ale sufletului omenesc, în raport cu mediul înconjurător și influențele externe, se ridică năzuințele individului, năzuințele mulțimei. Colo... departe licărește o lumină și ai fi fericit, — așa socotești — dacă te-ai juca cu razele ei, dacă ai fi lângă dânsa. Și pleci tânărul plin de nădejde, călătorul neobosit, peste câmpii și dealuri, peste râuri și munți, peste mări și prăpăstii...

— Te lovești, piciorul îți sângerează, calea e grea, piedicile multe. Vocea conștiinței tale, care ți-a spus, mergi fără odihnă, îți strigă, oprește-te, privește în jurul drumului tău, nu lăsa fără mângăere mâinele întinse. Ascultă, simți atunci lumina mai aproape și pricepi lupta.

Înțeleg, să te lupți cu alții pentru alții, dar să te lupți cu alții pentru ei, și mai ales cu tine pentru tine? Sfinte vorbe: „nu fac binele pe care-l voesc, ci răul pe care nu-l voesc, acela fac (Romani 7:19). — Plin de nădușală, mulțumit de tovarășii pe care i-ai învrednicit să te însoțească, urci pe povârniș, ultima bucată de drum până la creștet. „Acuși, sunt sus, mă volu odihni, și debunăseamă lumina, ilacăra a căreia putere neînțeleasă mă atrage, va fi aproape, voi vedea-o mai bine“, zici ștergându-ți fruntea, făcând eforturi spre țintă. Tresari, mirarea, revolta, tristețea, uimirea îți trimet în juru-ți haina lor mohorâtă. Bine, e cu puțință: în fața ta se întind câmpii bătute de soare, șiruri de munți, văi străbătute de ape și departe, departe, sub rotocoale imense de nori, zărești licărind lumina binecuvântată. O! darasta e culmea: înainte spre dreapta și stânga ta, prietenii, tovarășii tăi, te-au întrecut. Unul, te minunezi, cum o fi mergând așa iute, fără să simtă, pe coasta așa de anevoioasă: ți-amintești a trecut o dată pe lângă tine nepăsător și doar îi erai cunoscut.

Se simțea mai tare ca tine și știai că nu are această calitate.

Altul, nici nu vrea să te privească de pe... A! aceasta întrece orice margini, el acolo? El pe vârful unui așa munte? Te uiți bine: da, îi adevărat: întreg corpul ți se abate străpuns de un curent puternic.. și încă ne privește ironic! Te cercetezi, o clipă stai la îndoială; Nu, am făcut tot ce se putea face, mai mult e cu neputință. Dar ei, tovarășii mei, i-am ajutat eu doar, cum? Stai nedumerit... Să fie o enigmă? Descurajat și-arunci ochii spre locul de unde ai plecat. Cât te-ai necăjit! Ei, dar e mai puțină durere... pe acolo erau spini o dată, uită-te acum ce flori dragălașe. Da, e adevărat, totul îți surăde... și un zâmbet liniștit îți înseamnă fața. Cu interes deosebit cauți cu deamănuntul drumul celor slabi, care te întrecuse; cercetezi, găsești prea puțină muncă. Inșă cum? A! Ce vezi?

Indignarea aruncă din ochii tăi fulgere desprăzuitoare și totuși te stăpânești. Nici un ajutor și când te gândești că o singură vorbă câștigă o viață. Groaza te cuprinde, ce? furtişag, nelegiuri, crime? Sub zăduful zilei, dealungul obrazilor, din ochi-ți altădată blânzi, curg lacrimi.

Corpul îți tremură, mâinile amenințătoare se rădică, glasul revoltat străgă: Doamne, pe spatele altuia, peste cadavre, înduri aceasta? O voce internă neînțeleasă și plină de înțeles te liniștește: „n-ai văzut totul.. nu cu noști taina“.

Acum pricepi cum erai întrecut, de ce pe multe fețe în aparență vesele, citeai chinurile amare și hotărât, pe același drum nebatăturit, pleci înainte.

* * *

Târziu, simți că puterile-ți slăbesc, că sfârșitul ți se apropie.

Nimic nu te înspăimântă, dar.. lumina era tot de parte, în locuri tainice, necunoscute! În sfârșit trebuie să te oprești, crezi că umbra răcoroasă va da viață trupului îmbătrânit. Și atunci, în ultimul moment.. să fie adevărat? Te simți sus, sus, sus de tot; fără să vrei ți-arunci ochii împrejur.. da, vezi bine, jos, jos, de tot în întunec, foștii tăi tovarăși rătăcesc fără lumină. O privire de compătimire din ochii tăi sfinți, e tot ce poți da. Erau departe, nu l-ai ajuns și nu-l puteai ajunge și totuși.. cât de mult i-ai întrecut! Auzi? E glas ceresc, sau glasul conștiinței tale? Tot una. „Bine sluga bună.. intră întru bucuria Domnului tău“. Mat. 25, 21) O! Doamne, fața-ți surăde, ochii ți lăcrămiează de bucurie, lumina căutată o simți; e cu puțință? Da, îl adevărat, ea licărește cu putere, arde în inima ta.. iar iln, tainic sufletul tău se rădică în lumea înaltă.. veșnică.

Gh, G.

Din codul manierilor elegante

de Gr. Tomida

Politeța e o atențiune ce trebuie să avem în manierile și conversațiile noastre către alte persoane care să fie mulțumite și încântați de noi și de ei însuși.

La unele persoane politeța nu este totdeauna expresiunea sinceră a bunătații grații și compresentei, după cum sunt arătate în aparență.

Politeța se formează prin întrebuințarea manierilor frumoase și care cu timpul perfecționându-se formează în noi uzul de a fi politicos în societate și întrebuințarea ei depinde de locul în care trăim și persoanele cu care suntem în contact.

Dăruim câteva note din regulele de a fi politicos în societate

1) Complimentul se face persoanelor în aceleași condițiuni cu noi și cele superioare prin o înclinare ușoară a capului și corpului stând în picioare, între amici se permite adesea a face un compliment și șazănd pe scaun.

2) Într'un salon când intri și se găsesc mai multe persoane, întâi faci o reverență stăpânii casei, apoi stăpânului, după aceea celorlalte persoane.

3) În timpul conversației nu te antrona repede în discuții, mai întâi ascultă și dacă ești competente în materia ce se discută poți ați da părerile, nu vorbi însă în libă străină ce mulți n'o cunosc și nu tănuie cu altul.—să nu contrazici în conversații pe alții ci spuneți numai părerile.

4) Să nu fii pretențios, să ai deviza a te crede mai puțin de ceea ce ești, căci modestia e cea mai înaltă școală ce n'o are fiecare.

5) Când inviți pe cineva, fă invitația în mod amabil și respectos, iar persoanele de considerație mare să le primești la scara locuinței;—invitațiilor să le procuri distracție și să te silești ai mulțumi, ca să plece cu impresie frumoasă.

6) Când introduci în casă o persoană, recomandăi spre a fi cunoscut de asistență.

7) Când te duci la o casă nobilă, anunțate prin servitor, dându-i cartea de vizită;—dacă ești dator cu o vizită e nepolitic să o amâna prea mult.

8) Când te duci la biserică să nu fii luxos îmbrăcat, ci modest și cu smerenie.

9) Să nu faci lux în îmbrăcăminte, cări luxul e cea

mai mare desfrânare omenească, damelor e recomandabil să poarte și să-și aranjeze îmbrăcămintea conform cu averea și pozițiunea socială ce ocupă.

10] În o damă simplu și cu gust îmbrăcată și cu tața naturală, stă modestia, cultura și educația; acestor creaturi nobile le dăm aprecierea de femei menajere, care și înțeleg rostul în viața conjugală și societate.

11] La bărbați ca îmbrăcăminte la banchete, baleturi și sôrée se cere haine vestă și pantaloni negri, cravată albă

12] La vizite de condolanță se cere redingotă, mănuși și cravată negre:—la ceremonii naționale frac, vestă și pantaloni negri, ghete de lac și clak.

13] În clasa de jos a poporului portul național românesc

14] Când te duci la primblare cu soția, locul ei e la dreapta, când merg trei pe stradă locul de onoare e la mijloc, iar când merg duoi locul de onoare e la dreapta.

15] Când te întâlnești cu cineva în stradă și îl cunoști saluți luându-ți pălăria la o deoărtare de 3 pași și îndreptând pălăria în partea opusă și să lăsăm damele și persoanele de considerație să treacă la dreapta noastră.

16] Când stai de vorbă cu cineva și'un cunoscut, sau prieten te salută, te întorci îndată cu fața către cel ce te-a salutat și'i răspunzi la salut, fără însă să întorci spatele către acel ce convorbeai anterior.

17] Să respectați pe bătrâni, să iubești și să venerezi pe părinți tăi, făcându-le declarațiuni sincere de recunoștința ce ai către ei pentru creșterea și educația ce ți'o dat și să te silești a fi demn de societate, pentru bucuria părinților și fericirea ta.

[Va urma]

Vaccinarea contra holerei

de Dr. Costin

Se știe că în trecut s'a luat dispoziția ca toți oamenii mobilizabili să fie inoculați sau vaccinați. S'au făcut 3 feluri de vaccinați: contra variolei, contra holerei și a febrei tifoide.

Care a fost scopul acestor vaccinați?

Dacă toată lumea ar fi cunoscut folosul acestei operații, n'am fi văzut pe mulți din cei chemați, fugind să nu fie inoculați, sau căutând să scape în diferite chipuri.

Se știe că în războaie mai mulți soldați mor de diferite boli, decât de gloanțele și obuzele dușmanului.

Iar boalele, care întovărășesc războaiele, ca o pedeapsă cerească, sunt: holera, tifosul, iar în zilele noastre mai rar, și variola. Apare câte odată și ciuma dar ivirea ei, e mult mai excepțională.

Din aceste boale, cea mai serioasă și mai înspăimântătoare este holera.

În campania noastră din 1913, singura notă dureroasă a produs-o holera:

De aceia ne vom ocupa în rândurile ce urmează, de această maladie și în special de rostul vaccinărilor contra acestui flagel.

Ce este holera ?

Holera este o boală străină de țărmurile noastre. Leagănul ei este în lagunele râurilor din India.

Semnele marcante ale bolii sunt: la început trepăt obișnuit, vărsături, dureri de burtă, sete și slăbiciune generală. Mai apoi scaunele se înderesc, devin bilioase, apoi seroase și în sfârșit apoase de tot, cu niște formațiuni grăunțoase ca orezul. Atât vărsăturile cât și scaunele sunt însoțite de dureri. Limba și pielon se usuză, căldura corpului scade sub normal, pulpele se strâng de cărcăi. Corpul întreg începe să amortească, mâinile și picioarele se răcesc de tot, urinare din puțină, încetează complet, fața se învinețește și omul își dă sufletul.

În formele mai ușoare bolnavul poate să-și revie și să scape.

Dar de obicei boala este foarte gravă, merge înte și bolnavul moare în câteva zile sau chiar și câteva ore.

Din ce cauză provine boala ?

Holera este datorită unui germene descoperit de un învățat numit Koch la 1884. Acest germene numit și bacilul virgula lui Koch, căci e ca o virgulă, se găsește în vărsăturile și scaunele bolnavilor, se ia pe mâinile și hainele lui și a celor din jurul lui, trăește și se desooltă în ape, iar mustele ce se pun pe obiectele contaminate îl împrăstie până departe.

Omul se îmbolnăvește numai introducând în gură germele bolii, fie prin alimente și bănturi, fie cu mâna sau alt obiect ce-l vără în gură. Mustele infectate, punându-se pe gura omului—mai ales când doarme—poate ușor să-l molipsească.

Cum ne putem feri de boala ?

Când omul e la casa lui și cu tot rostul gospodăriei, paza

de holeră este mai ușoară. Ori ce mănâncă și bea, să fie prăjit sau chiar pâinea să fie fiută la cuptorul terbinte înainte de a o mânca.

Bacilul holerei e distrus cu ușurință chiar la o căldură mai mică (60°). Numai populația săracă și ignorantă nu se poate păzi de holeră, în general.

În timpul războiului lucrurile se schimbă. Soldații oboșiți, flămânzi și însetați, ajung într-o localitate necunoscută, se reped să bea și să mănânce ce găesc.

Nici conștiința, nici cunoștințele și nici ordinele superiorilor, nu-i poate reține de la subsiacerea imediată a acestor cerinți imperioase ale organismului.

Se înțelege că contaminarea se poate face ușor dacă localitatea aceea este înfrântă.

Învățaiți au găsit atunci un alt mijloc de a feri organismul omenesc de holeră și anume vaccinarea contra bolii, adică pregătirea organismului de mai înainte pentru a nu putea să se îmbolnăvească, chiar dacă microbul ar fi închișit de om.

Iată cum s'a ajuns la această descoperire:

După un an dela descoperirea bacilului holerei, doctorul Ferran din Franța, cu să studieze boala, făcea niște injecții cu germeni de holeră în câmpurile animale numai te cobâi.

El constată că la animalele cărora le făcuse injecții cu doze mici de microbi nu s'a put, putea să le facă în urmă cu doze mari, care omoară cu siguranță pe animalele, ce până acum numai fuseseră injectate.

De aci ideea de a de a injecta sub piele și la om microbi, de holeră în doze mici, ca mai apoi, când dânsul ar înghiți germeni boalei, să nu moră.

Însă întrebunțarea de bacili morți de holeră, era primejdioasă

Un alt francez atunci a făcut injecții cu bacili morți de holeră și a obținut aceleași rezultate, ba încă mai favorabile ast-fel:

1. Cu bacili morți se putea doza mai precis substanța de injectat.

2. Acțiunea atât la locul de injecție, cât și în organism, era puțin pronunțată.

3. După aceste injecții organismul omenesc câștigă o putere tot așa de durabilă și sigură de a nu se îmbolnăvi de holeră ca și cu injecțiile de microbi vii.

În adevăr, persoanele cărora li se făcuseră injecții cu acești microbi, li s'a dat să înghiță mai multe picături din o soluție cu microbi vii de holeră și toți nu numai că n'au murit dar în locul unei boale grave, n'au căpătat decât o ușoară deranjare de stomah.

Alți învățați au perfecționat metoda și astăzi noi am lucrat în următorul chip:

[Va urma]